

haver pres un sentit fisiològic indecent, perquè m'adverteixen que les dones ho deformen (volgudament, endevino) en *pundəçöl*. I a Eiv., en la costa de St. Miquel de Balansat (xxxix, nom. mar. 18)

A *Portitxó*, accident de la costa en el Cap de Creus (enq. del Port de la Selva xlv, 133), del qual pot ser variant *Es Podritxó*, recollit a Cadaqués alhora alteració fon. i etim. pop. perquè en aqueixos racons de costa s'acumulen residus orgànics i d'algues en consumpció.

¹ En tot cas un lloc *Pont-ainar* o *Pont-Asner* és desconegut. Havent consultat la publicadora, Josefina Soler i Garcia (p. 8 de la tir. ap. del Cart.), al Dr. Pujol i Tubau, l'arxiver de la S.d'Urg., aquest suggeria que fos el *Pont dels Escalls*, prenent al peu de la lletra la situació al S. d'Andorra la Vella, però això és arbitrari: el Pont dels Escalls és ben conegut i ha tingut sempre aquest nom (ja documentat a l'E.Mj.), d'etim. coneguda (*E.T.C.* II, 12, 13; *DECat.* IV, 673b16-37). Identificació a la lleugera, per erudits que no coneixen la muntanya, ni d'Andorra res més, que els afores de la seva capital.—² Es nota que Portbou era menys conegut llavors que Cervera —tanmateix poble sempre ben petit— res més que una cala. Per fer-se entendre l'empordanès Pujades ha de situar-la «cap a la part de Cervera».—³ La notícia que ha circulat, que els mapes antics li diuen *Port Bo*, és un malentès. El que s'hi llegeix en aquest lloc, en els mapes de Vrints (Anvers 1605) i en el de Jailot (S. XVII) (*GGC* 1016 i 1056) és *Porto* escrit mar enfora de Porbou seguit de la xifra 60, que és la que hom ha pres per *bo* (dibuix un poc equívoc) la prova és que en el m. de Cantel i Tillemont, de 1762, aquí diu *Port sessanta*, en italià (*GGC* p. 1024); quantitat que deu indicar la profunditat en braces a l'entrada d'un d'aquests portets de refugi.

PORTA

(1) Selecció de derivats i compostos.

PORTADEIX, *Barranc i Portell de P.* a l'extrem SO. del Priorat (Iglésies-Santa., *Guies* II, pp. 207, 200, 206). Oit *portadéix* en l'enq. de 1935, en el curs de la qual passarem, el guia nadiu i jo, per aquest portell i lloc impressionant de grandioses cingleres, record indeleble, que vaig ratificar el 1955, tornant a visitar aquella recargolada remota vall. Com que Capçanes restà població fortament morisca fins al S.XVII (cf. l'art. *Capçanes* i les dades aplegades en el llibre de Bru sobre Tivissa i el Capbreu d'Entença) la part més inaccessible del Priorat, no havent-hi explicació romànica raonable per a *-deix*, hi ha bona raó per sospitar que aquí hi tinguem un calc parcial de l'àrab; majorment vist el gran descabdellament semàntic i

lexical de l'àr. *bâb* 'porta, portal, portell, puixança'; substituïnt *bâb* pel cat. *porta*.

El Barranc de Portadeix, afl. esq. de la tortuosa i muntanyenca vall, és el de més amunt, i es passa el portell al peu de la Roca de Portadeix: el pany de cingle més meridional entre els que tanquen la Vall en el seu fons: el barranc és la branca més meridional de les tres —*Portó*, *Portasses* i aquesta— que formen la Riera de la Vall, provinent del trifini amb Llaberia i Tivissa (4°30 × 41°03). El seu nom com el de *Les Portasses* al·ludeix als ingents portells o congostos per on desemboquen aquests barrancs, i als collets per on es passa de l'un a l'altre.

Crec que es tracta de *bâb ad-dâjs* 'porta dels joncs', 'portell que mena al joncar': car sens dubte el portell principal per on es davalla al fons del barranc, en el qual aquesta planta creix a desdir. Cert que la forma més corrent en àrab és *dîs* i nom unitat *dîsa* (*PALC, RMa.*, Lerch., Dozy) però el vocalisme *dâjs* que li atribueix Freytag no és erroni, ni serà gens arbitrari, puix que el mateix Dozy (I, 147, cf. I, 475b) el documenta en el glossari d'Ibn al-Hašša sobre el Razî, com a nom de planta, segurament una varietat de jonc.

Renuncio a altres explicacions que havia temptejat, com a més difícils fonèticament i infundades. Amb el NP ar. *Āyīšā*, no s'explicaria gaire la combinació ni coincidiria prou amb la fonètica. Ben arbitrari en l'aspecte personal fóra cercar-hi un lligam amb el nom de Bernardus de *Porta Regis* o *Porta-regia* o *Porta-reg* que sona molt en el *cart.* de Poble, aa. 1174, 1185, 1187, 1189 (pp. 111, 187, 318) com a nom d'un monjo, que crec n'arribà a ser abat; tampoc es podria admetre un canvi de *r* en *d* per dissimilació, perquè la *r* inicial de mot és i resta sempre *r̄* llarga, so que no és susceptible de dissimilació. Tampoc hi deu haver relació amb *Bailleix* (o *Valldeix*) suburbi de Mataró.

Porta-spana degué ser un lloc mig oblidat o decadent, del SE. de Segarra. Figura *Porta Espana* en el cens de 1359, citat darrera Montoliu i La Curullada, i seguit de Rocamora, Cevit de Bordell i Carbasí (ja llavors estaria en vies de desaparèixer perquè no s'hi posa nombre de focs, ni senyor com en posa a tots aquests. Més uns homònims *Portaspána*, mas antic a la Rbg. aragonesa, te. de Graus (XIX, 7). Un *castrum Porta Spana* occità conegut, 20 k. al S. de Nimes, ja se cita en un doc. de 1040 entre Nimes, Milhau, Tarascó i St. Guilhem (*Hist. Lgd.* v, 428). Són noms formats amb el NP germ. SPAN- del qual veg. el cpt. paral·lel *Roca(e)spanā* i el NP germ. compost SPANISIND del qual prové el llogaret urgellenc *Espaèn* (*E.T.C.* I, 39, 244, i *LleuresC.*).

Portavella, pagesia important i antiga en el SO.